

Kaupunginarkisto

Herttoniemen yhteiskoulu

1924 - 1993

Nimet:	Helsingin yhteiskoulu ja Reaalilukio	1924 – 1954
	Herttoniemen yhteiskoulu	1954 – 1985
	Herttoniemen yhteiskoulun korvaava koulu	1985 –
	Herttoniemen yhteiskoulun lukio	1985 –

Historia

Koulun perustaminen

Oy Helsingin Yhteiskoulu ja Reaalilukion varsinainen perustava kokous oli 15.12.1923. Kauppias V.W. Dahlgrenin talosta, Wladimirinkatu 34 (nykyinen Kalevankatu) vuokrattiin kouluhuoneisto. Valtioneuvoston päätös koulun perustamiseksi saatiin 24.1.1924. Kouluhallitus vahvisti koululle 11.2.1924 ohjesäännön ja 14.2.1924 lukusuunnitelman. Ohjesääntöä ja lukusuunnitelmaa on myöhemmin muutettu useita kertoja.

Koulu suunniteltiin kahdeksanluokkaiseksi yliopistoon johtavaksi oppilaitokseksi. Kolmesta ylimmästä luokasta suunniteltiin luonnontieteellis taloudellinen reaalilukio, jossa annettiin huomattava tuntimäärä luonnontieteille ja kansantaloudelle. Koulun pitkä nimi johtui tästä.

Keväästä 1928 alkaen on koululla ollut oikeus jakaa keskikoulun päästötodistuksia ja kevästä 1931 päästää oppilaita yliopistoon.

Koulun työaika oli alkuvuosina kaksijakoinen. Osa luokista oli koulussa kello 8-11 ja 14-16 sekä toinen osa kello 11-14 ja 16-18. Vuonna 1931 kouluhuoneistoa muutettiin ja työaika muutettiin yhtämittaiseksi.

Valmistava koulu

Koulun yhteydessä toimi valmistava koulu 3.9.1924-31.5.1931 kolmiluokkaisena. Valmistavat koulut ovat olleet merkittävä pohjakoulutyyppi oppikouluun pyrittäessä. Taloudellisesti kannattamattomana lopetettiin ensin ensimmäinen luokka. Toinen luokka lopetettiin keväällä 1932 ja kolmas keväällä 1933. Valmistavan koulun johtajana toimi filosofian maisteri Salli Rinne.

Koulurakennus

Kouluosakeyhtiön johtokunnalla oli vastuu koulun menestymisestä, raha-asioista, opettajien pätevydestä, kouluhuoneiston hoidosta ja muista käytännöllisistä asioista. Oppikoululla oli myös koulujärjestyksen mukainen vanhempainneuvosto.

Johtokunnan pyrkimyksenä oli alusta alkaen ollut uuden oman koulutalon saaminen. Oy Hämäläisten talo oli ostanut kaksi vierekkäistä tonttia Kampinkadun varrelta, Kampinkatu 4-6 (nykyinen Urho Kekkosen katu). Koululle vuokrattiin käyttöön pihanpuoleinen siipirakennus. Vuokrasopimus allekirjoitettiin 10.5.1930. Keväällä 1931 koulu muutti uusiin tiloihin. Sot aikana koulurakennus säilyi pommituksilta melko hyvin.

Kysymys oman oppikoulun saamiseksi Herttoniemeen tuli ajankohtaiseksi syksyllä 1952. Toimikunta ryhtyi pohtimaan koulun perustamismahdollisuuksia ja ehdotti Herttoniemen oppikouluyhdistyksen perustamista. Oppikouluyhdistys hyväksyttiin yhdistysrekisteriin 29.9.1953.

Herttoniemen oppikouluyhdistyksen ja Helsingin yhteiskoulu ja Reaalilukion välille allekirjoitettiin yhteistyösopimus 21.4.1954. Yhteistyösopimuksessa yhdistys sitoutui hankkimaan osan koulutalon rakennussummasta omana pääomana ja koulu lupasi perustaa vuosittain ensimmäisen luokan rinnakkaisluokat Herttoniemeen syksystä 1954 alkaen. Yhteiskoulu aloitti toimintansa 1.9.1954 Herttoniemen vanhassa kansakoulussa.

Kiinteistöosakeyhtiön hallituksen ja yhdistyksen rakennustoimikunnan yhteistyöllä ryhdyttiin keväällä 1956 eri urakkatarjousten hankintaan. Sopimus louhintatöiden suorittamiseksi allekirjoitettiin 12.10.1956. Rakennustöiden pääurakka annettiin 22.2.1957 Helsingin Asuntokunta Hakalle arkkitehtitoimisto Kråkström ja Korhosen piirustusten mukaan. Peruskiven muuraus suoritettiin 14.3.1957 ja harjannostajaiset 3.5.1957.

Koulu valmistui luokkahuoneiden osalta 30.8.1957 lukuvuoden alkaessa ja voimistelusalin osalta 10.10.1957. Lopputarkastus toimitettiin 18.10.1957. Herttoniemen yhteiskoulun oman koulutalon valmistuminen ja vihkiminen tarkoitukseensa päättää erään merkittävän vaiheen Herttoniemen oppikouluyhdistyksen toiminnassa. Syyskuun ensimmäisenä päivänä kun koulu alkoi toimia uudessa talossaan, sen nimi muuttui kouluhallituksen (nykyinen Opetushallitus) suostumuksella Herttoniemen yhteiskouluksi.

Kaupunginarkisto

Sota-ajan jäljet

Koulutyö on rauhan työtä. Sota-aika vuodesta 1939 vuoteen 1944 vaikutti koulun vaiheisiin. Lukuvuonna 1939-1940 työpäivien määrä oli vain 83. Kevätlukukaudella oppilaiden oli poistuttava pääkaupunkiseudulta. Jouduttiin kokemaan sodan vaarat ja kärsimys. Osa oli ase kädessä vihollista vastassa. Opettajat ja yläluokkien oppilaat ottivat osaa maanpuolustustyöhön. Sodassa kaatui opettajia ja entisiä ja sen aikaisia oppilaita. Sankaritauluun jää sodassa kaatuneiden nimet.

Oppiennätyksissä ja oppivaatimuksissa ei saavutettu normaaliajan vaatimuksia. Lukuvuosi 1945-1946 oli sodan jälkeen ensimmäinen normaali vuosi. Kun nyt luettiin Mantere-Sarvan ja Lindeqvistin historiankirjoista sodista, eivät sodat enää olleet ulkokohtaista tarua vaan lähihistoriaa. Nyt tuli halu päästä eteenpäin. Rehtori Musikka oli jo aikaisemmin puheessaan sanonut, että jokaisesta ei voi tulla suurmiestä tai uusia uria uurtavaa naista, mutta jokaisen on kunnolla täytettävä velvollisuutensa sillä paikalla elämässä, jossa hän joutuu suorittamaan elämäntyötään, Asemiesten iltakursseilla korjattiin jälkiä.

Oppilasmäärät

Koulun aloitettua toimintansa 1.9.1924 otettiin se ensimmäiselle luokalle 92 ja toiselle luokalle 42 oppilasta eli yhteensä 134 oppilasta. Lukuvuoden 1930-1931 lopussa, jolloin koulu oli toiminut ensimmäisen kerran kahdeksanluokkaisena, oli koulun oppilasmäärä 243. Sodan jälkeen kevätlukukauden päättyessä 1946 oppilasmäärä oli 272. Ensimmäisen kouluvuoden päättyessä uudessa Herttoniemen yhteiskoulun koulutalossa Herttoniemessä oppilasmäärä keväällä 1958 oli 464. Kevätlukukauden päättyessä 1978 oppilasmäärä oli 640. Keväällä 1990 oppilasmäärä oli 321, joista korvaavan koulun puolella oli 225 oppilasta ja lukiolaisia 96.

Oppimisen iloa ja juhlaa

Lukuvuoden 1930-1931 päättäjäisistä muodostui koulun ensimmäinen juhlatilaisuus. Koulu oli uusissa tiloissaan ja koulun ensimmäiset ylioppilaat saivat todistuksensa. Koulusta valmistui kahdeksan ylioppilasta, neljä tyttöä ja neljä poikaa.

Herttoniemeen valmistuneen uuden oman koulutalon vihkijäisjuhla pidettiin 22.3.1958 yli 500 kutsuvieraan läsnä ollessa. Rehtori Teperin puheen mukaan koulutalon aikaansaamiseksi oli käytetty ainakin 50 000 täysin ilmaista työtuntia. Vajaassa neljässä vuodessa oli kerätty rahaa 12 miljoonaa markkaa.

Syksyllä 1987 tuli kuluneeksi 30 vuotta, kun silloinen Helsingin yhteiskoulu ja Reaalilukio muutti keskikaupungilta Herttoniemeen uuteen koulutaloon ja syntyi Herttoniemen yhteiskoulu. Tapahtumien muistoksi vietettiin juhlahetki 22.9.1987 muistellen koulun vaiheita. Yksityiskoulujen liiton hallituksen myöntämät liiton kultaiset ansiomerkit jaettiin tässä tilaisuudessa.

Samana syksynä tuli kuluneeksi sata vuotta koulun perustajan rehtori Musikan syntymästä 3.11.1987. Oy Helsingin Yhteiskoulu ja Reaalilukion hallituksen ja oppilaskunnan sekä silloinen rehtori kävivät kunniakäynnillä rehtori Musikan haudalla.

Koulutaistelun vuosi

Lukuvuosi 1989-1990 oli koulun 66 toimintavuosi ja koulutaistelun vuosi. Helsingin kaupungin sivistys- ja henkilöstötoimen johtava apulaiskaupunginjohtaja esitti 27.11.1989 Herttoniemen yhteiskoulun lukion siirtämistä Kulosaareen ja suuren yläasteen sijoittamista Herttoniemen yhteiskoulun tiloihin. Lukion siirtämisajatus ei hyväksytty. Helsingin kaupunginhallitus päätti irtisanoa 1.8.1991 alkaen Herttoniemen korvaavan koulun sopimuksen. Kun Helsingin kaupunki ei voi lakkauttaa yksityisiä lukioita, se asetti Herttoniemen yhteiskoulun ja Kulosaaren yhteiskoulun ylläpitäjät vastakkain. Herttoniemen yhteiskoulun korvaavan koulun ja lukion ylläpitäjän Oy Helsingin Yhteiskoulu ja Reaalilukion hallitus sekä Kulosaaren yhteiskoulun korvaavan koulun ja lukion ylläpitäjän Kulosaaren Yhteiskoulu Oy:n hallitus pääsivät 18.1.1991 sopimukseen. Sopimuksen mukaan Herttoniemen yhteiskoulun lukio saa kaksisarjaisen lukion syyskauden 1990 alusta lukien, jolloin lukioon otetaan kaksi aloituspaikkaa. Sopimus edellytti myös, että Helsingin kaupunki solmii uudet korvaavan koulun sopimukset Herttoniemen yhteiskoulun korvaavan koulun ja Kulosaaren yhteiskoulun korvaavan koulun ylläpitäjän kanssa. Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi 25.1.1990 koulujen välillä tehdyn sopimuksen.

Kaupunginarkisto

Herttoniemen yhteiskoulun arkiston siirto

Herttoniemen yhteiskoulun korvaavan koulun ja lukion omistajaosakeyhtiön, Oy Helsingin Yhteiskoulu ja Reaalilukion kanssa tehtiin 21.11.1989 sopimus asiakirjojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Helsingin kaupunginarkistoon. Herttoniemen yhteiskoulun korvaava koulu ja lukio sitoutuvat sopimuksen mukaan toimimaan asiakirjojen säilyttämisen osalta ns. otoskouluna Helsingin kaupungissa eli tallentamaan toiminnassaan syntyneet ja syntyvät asiakirjat pysyvästi tutkimuskäyttöä varten.

Arkisto siirrettiin sopimuksen mukaisesti kesällä 1990 kaupunginarkistoon.